

Татарстан Республикасы

Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл жирлеге башкарма комитеты

КАРАР

11.11.2019 ел

№ 9

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл жирлеге Башкарма комитетының «2016-2020 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл жирлегендә мәдәниятне үстерү «муниципаль максатчан программасы турында» 2015 елның 13 ноябрәндәге 10нчы номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Мәдәният турында» 1998 елның 3 июлендәге 1705 номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Шәрбән авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына таянып, Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл жирлеге башкарма комитеты

КАРАР БИРӨ:

1. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл жирлеге Башкарма комитетының «2016-2020 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл жирлегендә мәдәниятне үстерү» муниципаль максатчан программасы турында» 2019 елның 13 ноябрәндәге 10нче номерлы карарына, кушымта итеп бирелә торган редакциядә «2016-2020 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл жирлегендә мәдәниятне үстерү» муниципаль программасын баян итеп, үзгәрешләр кертергә.

2. Әлеге карарны хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru/> һәм Аксубай муниципаль районы сайтында урнаштырырга: <http://aksubayevo.tatar.ru>.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тоту өчен:

Шәрбән авыл жирлеге
башкарма комитеты житәкчесе

Д.Ә.Шәрифүллин

ОЗАК СРОКЛЫ МУНИЦИПАЛЬ МАКСАТЧАН ПРОГРАММА
«2016-2025 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл
жирлегендә мәдәниятне үстерү»

Программа паспорты

Программаның исеме	«2016-2025 елларга Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл жирлегендә мәдәниятне үстерү»
Программа эшләү өчен нигез	Программа РФ, ТР Конституциясе, федераль законнар, ТР Законнары нигезендә эшлэнгән. Муниципаль берәмлек уставы, норматив хокукий актлар
Муниципаль заказчы - программаның координаторы	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл жирлеге башкарма комитеты
Төп эшлөүчеләр программасын	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл жирлеге башкарма комитеты
Программаның максатлары	Аксубай районы Шәрбән авыл жирлегендә яшәүчеләрнең мәдәният, сәнгать һәм кинематография өлкәсендә агымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру, мәдәният, кинематография учреждениеләренең жирлек халкы һәм кунаклары өчен жәлеп итүчәнлеген арттыру Аксубай муниципаль районы Шәрбән авыл жирлеге территориясендә яшәүче гражданның тормыш-көн күреш шартларын, экстремизм һәм терроризмга каршы тору, аларның күренешләрен кисәтү һәм кисәтү нигезендә аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау дәрәжәсен күтәрү
Программаның бурычлары	1. Милли музыкаль традицияләрен саклау һәм үстерү, заманча музыка сәнгәтен үстерү; 2. Милләтара һәм конфессияара килешүне ныгыту, социаль, этник һәм конфессиональ жирлектә конфликтларны кисәтү һәм булдырмау; Халыкның террорчылык һәм экстремистлык идеологиясе күренешләренә карата түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлтелгән ижтимагый фикер формалаштыру
Тормышка ашыру сроклары	2016-2025 елларга
Ярдәмче программалар	- «2016-2025 елларга клуб концерт оешмалары һәм башкарма сәнгатьне үстерү»; «2016-2025 елларга терроризм һәм экстремизмны профилактикалау»

<p>Программаны финанслау күләме</p> <p>тыс. рублей в том числе:</p> <p>2016 год –тыс. рублей</p> <p>2017 год –тыс. рублей</p> <p>2018 год –тыс. рублей</p> <p>2019 год-тыс. рублей</p> <p>2020 год- тыс. рублей</p> <p>2021 год –тыс.рублей</p> <p>2022 год –тыс.рублей</p> <p>2023 год тыс.рублей</p> <p>2024 год –тыс.рублей</p> <p>2025 год –тыс.рублей</p>	<p>2016-2025 елларга Программаны финанслау күләме 5295,1 мең сум тәшкил итә, шул исәптән:</p> <p>2016 ел - 413мең сум</p> <p>2017 ел- 419мең сум</p> <p>2018 ел- 425мең сум</p> <p>2019 ел- 431 мең сум</p> <p>2020 ел- 667мең сум</p> <p>2021 ел- 620,6 мең сум</p> <p>2022 елда- 571,5 мең сум</p> <p>2023 ел - - 578 мең сум</p> <p>2024 ел- 582мең сум</p> <p>2025 ел – 588мең сум</p> <p>Искәрмә: программаны финанслау күләме фаразланган характерда һәм бюджетлар формалаштыруны исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертергә тиеш чараларны финанслауға федераль һәм республика бюджетларыннан акча бүлеп биру.</p>
<p>Программаның максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның көтелгән ахыргы нәтижеләре (нәтижеләрне баялау индикаторлары) һәм аның бюджет нәтижелелеге күрсәткечләре</p>	<p>Программа чараларын гамәлгә ашыру 2020 елга кадәр арттырырга мөмкинлек бирәчәк:</p> <p>төрле дәрәжәдәге конкурсларда, фестивальләрдә катнашкан катнашучылар санын арттыру;</p> <p>массакүләм һәм мәдәни-массакүләм чараларда катнашучылар өлешен арттыру;</p> <p>үзешчән сәнгать клубларының формированиеләрен һәм анда катнашучылар санын арттыру;</p> <p>авыл жирлеге халыкларының этномәдәни үзенчәлеген саклауға юнәлтелгән мәдәни акцияләр һәм программалар саны Дәүләт органнары, мәдәни-агарту учреждениеләре, милли-мәдәни берләшмәләр, шулай ук аерым гражданнар белән уртак проектлар саны 5 чарага кадәр тәшкил итә.;</p> <p>1 авыл жирлегендә "Сабантуй" татар халык бәйрәме үткәрү саны;</p> <p>терроризм һәм экстремистлык күренешләренә барлык фактларына карата түземсезлек формалаштыруны камилләштерә;</p> <p>Аксубай муниципаль районы Шәрбәнавыл жирлеге территориясендә толерантлык, башка мәдәниятләргә карата хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мәгълүмати кинлек булдыру;</p> <p>Яшьләр арасында этникара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту.</p>
<p>Программа үтәлешен контрольдә тотуны оештыру системасы</p>	<p>Аксубай муниципаль районы Шәрбәнавыл жирлеге советы; Аксубай муниципаль районы Шәрбәнавыл жирлеге башкарма комитеты.</p>

Программаны тормышка ашыру өлкәсенң Гомуми характеристикасы,
шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар да.

Хәзерге вакытта Аксубай муниципаль районының Шәрбәнавыл жирлегендә 1 муниципаль мәдәният һәм сәнгать учреждениесе эшли. Аксубай муниципаль районы Шәрбәнавыл жирлеге мәдәният объектларының гомуми чөлтәре үз эченә ала: 1 һәркем алырлык китапханә, 1 мәдәни-ял итү тибындагы учреждение. Аксубай муниципаль районының Шәрбәнавыл жирлегендә мәдәният һәм сәнгать өлкәсен үстерүгә 2014 елда жирлек бюджетыннан 560 мең сум акча тотылган. Тармакта 4 кеше эшли. Шул исәптән матди-техник базаны үстерүгә, тармак объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә, мәдәният учреждениеләре жиһазларын комплекслы мәгълүматлаштыру һәм модернизацияләүгә зур акчалар тотыла.

Социологик тикшеренүләрдән күренгәнчә, мәдәният учреждениеләренең гамәлдәге чөлтәре халыкның ихтияжларын тулысынча канәгатьләндерми. Халык бәяләвендә тәэмин ителешнең житәрлек дәрәжәдә тәэмин ителмәве беренче чиратта түбәндәге проблемалар белән бәйле:

мәдәният объектларын урнаштыруның тигезсезлеге, гамәлдәге учреждениеләрнең чагыштырмача югары "үтемлек чиген" саклап калу;

мәдәният учреждениеләре тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләр күләме һәм төрләре гражданның сорауларына, теләкләренә һәм көтүләренә тулысынча туры килми;

мәдәният учреждениеләрен ял һәм ижат эшчәнлеге, Мәгариф һәм үзара белем бирү, чаралар үткәрү, һәм сәкәрләр берләшмәләре эшчәнлеге өчен заманча югары технологияле жиһазлар белән тәэмин итмәү, шулай ук мәдәният учреждениеләренең халыкның төрле категорияләре өчен, шул исәптән аз хәрәкәтләнгән торган һәм тормыш эшчәнлегенең башка чикләүләре белән тәэмин итү чаралары белән житәрлек дәрәжәдә тәэмин ителмәгән;

сәнгатьнең төрле жанрларында (музыка, театр) фестиваль һәм башка программаларны (музыка, театр), концерт-филармония һәм күргәзмә эшчәнлегендә уздыру, концерт һәм башка сәнгать коллективлары өчен база сыйфатында файдалану өчен югары дәрәжәдәге заманча комплекслар кытлыгы; Механизм преодоления существующих проблем в сфере культуры

Эчтәлеге проблема	Жиңу механизмы
Мәдәни-ял итү тәкъдимнәре гражданның сораулары диапазонын капламый	Мәдәни-ял итү эшчәнлеге өлкәсендә эшнең яңа формаларын һәм методларын керту
Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасының житәрлек дәрәжәдә үсмәве	Матди-техник базаны ныгыту һәм тармакны мәгълүматлаштыру, жиһазларны модернизацияләү, бюджеттан тыш чараларны, дәүләтнеке булмаган структураларны жәлеп итү
Мәдәният учреждениеләренең инвалидлар, тормыш эшчәнлеге	Мәдәният учреждениеләрен махсус техника белән тәэмин итү, мәдәният учреждениеләрен инвалидлар

чиклэнган затлар өчен жітэрлек дэрэжіде уңайлы булмавы	һәм аз хэрәкәтләнүче башка гражданныр өчен уңайлы итү, дистанцион хезмәт күрсәтүне үстерү
Инновацион мәдәни проектларны эшләү һәм гамәлгә кертү зарурилыгы	Инновацион проектларга, иҗади остаханәләргә грант ярдәме күрсәтү

Хәвеф-хәтәр белән идарә итү һәм жайга салу чаралары

максаты-аларның программаның максатларына ирешүгә йогынтысын киметү.

Программаны тормышка ашырганда хәвеф - хәтәрләргә Анализ ясауны муниципаль заказчы – программаның координаторы-Аксубай муниципаль районы Шәрбәнәвил жирлеге башкарма комитеты башкара.

Иң житди рискларга ярдәмче программаларны гамәлгә ашыруның финанс һәм административ рискларын кертергә мөмкин. Финанс риски программа буенча кабул ителгән финанс йөкләмәләрен тулысынча үтәмәүдән гыйбарәт. Финанс рискын чикләү ысулы булып программа чараларының финанс күрсәткечләренә һәм күрсәткечләргә ирешелгән нәтижәләргә карап ел саен корректировкалау тора. Аксубай муниципаль районы Шәрбәнәвил жирлеге бюджетыннан Программа чараларын финанслау куркынычын минимальләштерү мәдәният, социаль партнерлык өлкәсендә инновацион проектларның инвестицион жәлеп итүчәнлеге механизмдарын формалаштыру юлы белән тормышка ашырыла. Административ риск ярдәмче программаларның максатларын һәм бурычларын үтәмәүгә китерергә мөмкин булган программа белән нәтижәсез идарә итүгә бәйле. Административ рискны чикләү ысуллары булып тора:

программа чараларының үтәлешен тикшереп тору һәм Программаны тормышка ашыру белән идарә итү механизмын камилләштерү;

программаны тормышка ашыруның еллык планнарын формалаштыру;

программаның күрсәткечләрен (индикаторларын) үтәү мониторингы;

программаны гамәлгә ашыру барышы турында халыкка мәгълүмат бирү һәм мәгълүматларны ачык бастырып чыгару.

Хәвеф - хәтәрләр белән идарә итү буенча чаралар күрү программаны тормышка ашыру мониторингы һәм аның нәтижәләлеге бәяләү нигезендә программаның координатор-муниципаль заказчы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Төп максатлар, бурычлар, ахыргы нәтижәләренә тасвирлау
Программа һәм аны тормышка ашыру сроклары.

Программаның максаты - 2016-2024 елларга «Татарстан Республикасы мәдәниәтен үстерү» республика программасы белән билгеләнгән Татарстан Республикасы Дәүләт мәдәни сәясәте приоритетларына нигезләнгән.

Аксубай муниципаль районының Шәрбәнәвил жирлеген социаль-икътисады үстерү максатларында мәдәниәт һәм сәнгать өлкәсен тотрыклы үстерү өчен кирәкле шартлар тудыру белән беррәттән, әлеге программаның стратегик максаты булып Аксубай муниципаль районының Шәрбәнәвил жирлегендә яшәүчеләрнең мәдәниәт, сәнгать өлкәсендә агымдагы ихтыяжларын канәгәтләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру, мәдәниәт, сәнгать учреждениеләренен жәлеп итүчәнлеген арттыру тора. Әлеге максатка ирешү өчен системалы характерда булган кайбер мәсьәләләренә, шул исәптән, хәл итәргә

кирәк:

милли музыкаль традицияләрне саклау һәм үстерү, заманча музыка сэнгатен үстерү;
Аксубай муниципаль районы Шәрбэнавыл жирлегендә халык сэнгать кәсепләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү;

Аксубай муниципаль районы Шәрбэнавыл жирлеге территориясендә урнашкан мәдэни мирас объектларының сакланышын һәм нәтижәле кулланылышын тәэмин итү;

төбәкара һәм милләтара мәдэни хезмәттәшлекне үстерү өчен шартлар тудыру

Программа үзенчәлекле бурычлары тиешле ярдәмче программаларда чагылдырылган программа чараларын гамәлгә ашыруның муниципаль дәрәжәсен күздә тоту.

«2016-2024 елларга концерт оешмаларын һәм башкарма сэнгатьне үстерү» подпрограммасы милли музыкаль традицияләрне саклау һәм үстерү, заманча музыка сэнгатен үстерү максатын куя. Жирлекнең муниципаль концерт оешмалары челтәренең бүгенге торышын, концерт учреждениеләренең 2024 елга кадәр үсеш перспективаларын чагылдыра.

«Аксубай муниципаль районының Шәрбэнавыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау» ярдәмче программасы терроризм һәм экстремистлык күренешләренең барлык фактларына карата түзеп тормауны, Аксубай муниципаль районының Шәрбэнавыл жирлеге территориясендә толерантлык, башка культураларга карата хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мәгълүмат кинлеген формалаштыруны камилләштерә;

Срок реализации Программы - 2016 - 2024 годы.

Программаның ресурс белән тәэмин ителешен нигезләү.

Программаны тормышка ашыруны финанс ягыннан тәэмин итү законнарда билгеләнгән тәртиптә бирелә торган федераль бюджет, Республика, шулай ук Аксубай муниципаль районының Шәрбэнавыл жирлеге бюджеты акчаларын куллануны күздә тоту.

Программаны финанслауның гомуми күләме 5295,1 мең сум тәшкил итә, шул исәптән:

2016 ел - 413 мең сум
2017 ел- 419 мең сум
2018 ел- 425 мең сум
2019 ел- 431 мең сум
2020 ел- 667 мең сум
2021 ел- 620,6 мең сум
2022 елда- 571,5 мең сум
2023 ел - – 578 мең сум
2024 ел- 582 мең сум
2025 ел – 588 мең сум

Программаны тормышка ашыруны ресурслар белән тәэмин итү фаразланган характерга ия һәм, тиешле бюджетлар мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен корректировкаланыйрга тиеш.

Программаны тормышка ашыру механизмы.

Программа чараларын тормышка ашыру барышында муниципаль заказчы-координатор төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген тәэмин итә, чараларны тормышка ашыру барышын һәм

турыдан-туры башкаручыларның акчаларын нәтижәле файдалануны контрольдә тотат. Программа чараларын тормышка ашыру программа заказчысы тарафыннан Программа чараларын башкаручылар белән төзелә торган муниципаль контрактлар нигезендә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары нигезендә катгый рәвештә гамәлгә ашырыла.

Программаның социаль-икътисадый нәтижәлелеген баяләү.

Мәдәниятнең фундаменталь үзенчәлеге шунда ки, мәдәният эшчәнлеген мөһим нәтижәләре вакыт буенча билгеләнгән Социаль эффектта чагылыш таба һәм интеллектуаль потенциалны арттыруда, шәхесләрнең кыйммәтле ориентирларын һәм үз-үзләрен тоту нормаларын үзгәртүдә чагыла.

Программада мәдәни эшчәнлекнең агымдагы нәтижәләрен генә тасвирлый торган индикаторлар системасын һәм цифрлы күрсәткечләрне куллану күздә тотыла. Шулай ук вакытта конкрет Подпрограммада үзләрен нәтижәлек күрсәткечләре булырга мөмкин. Программаны һәм аның ярдәмче программаларын гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген баяләү Программаның муниципаль заказчы - координаторы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программаны тормышка ашыруның төп социаль-икътисади нәтижәсе.

Аксубай муниципаль районының Шәрбәнавыл жирлегендә яшәүчеләрнең тормышында һәм, димәк, Аксубай муниципаль районының Шәрбәнавыл жирлегендә яшәү сыйфатын күтәрүдә, мәдәният өлкәсендә модернизация курсы тормышка ашыру өчен уңай жәмәгать мөхите булдыруда мәдәниятнең социаль ролен күтәрүдә чагыла. Бу эффект аерым алганда чагылыш табачак:

Аксубай районының Шәрбәнавыл жирлегендә яшәүче халыкларның үзенчәлеге белән бергә бөтенлекне саклап калырга ярдәм итә торган мәдәни кинлекнең бердәмлеген ныгытуда;

ижади эшчәнлек өчен уңай шартлар тудыру, халыкка тәкъдим ителә торган мәдәният һәм сәнгать өлкәсендәге мәдәни байлыкларның һәм мәгълүматларның төрлелеге һәм һәркем өчен мөмкин булуы өчен уңайлы шартлар тудыру;

мәдәниятне икътисадый үстерү процессларын активлаштыруда һәм тармакка жәлеп ителә торган дөүләтнеке булмаган ресурсларны үстерүдә;

Мәдәниятне үстерү бурычлары әйләнә-тирә мөхитне саклау бурычлары белән тыгыз бәйләнгән. Кагыйдә буларак, бу элемент мәдәни ландшафтларны һәм истәлекле урыннарны саклау өлкәсендә, музей-тыюлыклар эшчәнлегендә чагыла. Истәлекле урыннар һәм саклана торган тарихи-мәдәни территорияләр системасын формалаштыру Экология һәм табигый мирасны саклау проблемаларын хәл итүгә турыдан-туры бәйле. Шулай итеп, Программа әйләнә-тирә мөхитне саклау бурычы белән тыгыз элементдә мәдәниятне үстерү проблемаларын хәл итә. Программаны тормышка ашыруның нәтижәлелеге программада каралган максатчан индикаторларның һәм күрсәткечләрнең факттагы ирешү дәрәжәсе буларак бәйләнә.

«2016-2025 елларга клуб концерт оешмалары

һәм башкарма сәнгатьне үстерү» ярдәмче программасы»

Паспорт

ярдәмче программаның исеме	«2016-2025 елларга клуб концерт оешмалары һәм башкарма сәнгатьне үстерү»					
ярдәмче программаның максаты	<p>Аксубай районының Шәрбәнавыл жирлеге территориясендә бердәм мәдәни киңлек булдыру һәм саклау;</p> <p>- мәдәният учреждениеләренең муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, ижтимагый берләшмәләр һәм оешмалар , мөгәриф системасы учреждениеләре, массакуләм мөгълумат чаралары, ижади һәм дини оешмалар белән ведомствоара хезмәттәшлеген үстерү;;</p> <p>- халыкта гражданлык тәңгәллеген, әхлакый-әхлакый һәм толерант караш формалаштыру буенча эшчәнлекне тормышка ашыру.</p> <p>- эш юнәлешләрен һәм рәвешләрен камилләштерү ;</p> <p>- мәдәни-ял итү учреждениеләрендә чараларның сыйфатын арттыру</p>					
ярдәмче программаның бурычлары	<p>Жирлекнең мәдәниятен, сәнгәтен үстерү, тарихи-мәдәни мирасын саклау һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру.</p> <p>План нигезендә массакуләм һәм бәйрәм мәдәни-массакуләм чаралар үткөрү.</p> <p>Мәдәни-ял чараларында катнашучылар санын арттыру.</p> <p>Халык арасында гражданлык тәңгәллеген формалаштыруны, ижади потенциалны ачуны, толерантлык, этникара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр культурасын тәрбияләүне тәэмин итә торган «мәдәният " өлкәсендә системаны үстерү һәм модернизацияләү</p>					
ярдәмче программаның муниципаль заказчысы	ТР Аксубай МР Шәрбәнавыл жирлеге башкарма комитеты					
ярдәмче программаны эшләүче	ТР Аксубай МР Шәрбәнавыл жирлеге башкарма комитеты					
ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары	2016-2020 еллар.					
ярдәмче программаны финанслау чыганаклары, эллар буенча да:	<p>Финанслау чыганаклары булып Аксубай МР Шәрбәнавыл жирлеге бюджеты акчалары тора</p> <p>Чыгымнар (мең сум).</p>					
ет акчалары	нибары	2016	2017	2018	2019	2020
	2114	411	417	423	429	667
		2021	2022	2023	2024	2025

	620,6	571,5	578	582	588
ярдәмче программаны тормышка ашыруның илган нәтижеләре	Төрле дәрәжәдәге конкурсларда, фестивальләрдә катнашкан катнашучылар санын арттыру; Клуб формирваниеләрендә катнашучылар алган дипломнар, премияләр санын арттыру; Массакүләм һәм мәдәни-массакүләм чараларда катнашучылар өлешен арттыру; Үзешчән сәнгать клубларының формирваниеләрен һәм анда катнашучылар санын арттыру;				

I. подпрограмманы гамәлгә ашыру өлкәсенең Гомуми характеристикасы, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар да.

Халыкның рухи тормышын оештыручы факторларның берсе буларак, мәдәниятнең социаль роленең артуы жәмгыять үсешенең заманча этабы булып тора. Шул ук вакытта мәдәният кешелекнең рухи тәҗрибәсе буларак кына түгел, ә һәр кешенең иҗатка сәләтен формалаштыручы, кеше яшәеше нигезләрен, цивилизацияле тормыш рәвешләрен саклап калу сәләтенә нигез салучы үзенчәлекле чынбарлык буларак та чыгыш ясыи. Ижади көчләрне, кешенең сәләтләрен һәм талантларын күрсәтү һәм үстерү өчен кирәкле шартлар булу жәмгыятьнең мәдәни үсешенең мөһим критерие булып тора. Халыкның тормыш сыйфатын яхшыртуга юнәлдерелгән мәсьәләләрне хәл итү жирле үзидарә органнарының мәдәният өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән билгеләнә һәм әлеге проблемаларны программа-максатчан метод нигезендә хәл итәргә кирәк. Муниципаль ярдәмче программа чараларын тормышка ашыру мәдәният учреждениеләренен матди-техник базасын ныгытуга юнәлдерелгән –Бу Аксубай районы Шәрбәнавыл жирлегенең социаль-икътисадыи үсешенең иң мөһим ресурсларыннан берсе буларак мәдәниятне хәзерге шартларда тануны билгеләүче конкрет адымнар. Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру мәдәни эшчәнлекнең барлык субъектлары катнашында социаль әһәмиятле максатларга ирешергә мөмкинлек бирәчәк, бюджет ресурсларын нәтиҗәле тотуны тәэмин итәчәк һәм ярдәм итәчәк:

1. Жирлекнең мәдәниятен, сәнгәтен үстерү, тарихи – мәдәни мирасын саклау һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру.
2. План нигезендә массакүләм һәм бәйрәм мәдәни-массакүләм чаралар үткөрү.

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА ЧАРАЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ

1. Мәдәни-ял итү юнәлешендәге системаны модернизацияләү.

Әлеге процессны камилләштерү буенча чаралар системасы тарафыннан күздә тотыла:

- клуб, китапханә системасында халык белән эшләнүен өстенлекле юнәлешләрен билгеләү;
- инновацион формалар һәм методлар үсеше;
- районның муниципаль берәмлекләре белән хезмәттәшлекне тәэмин итү;
- мәдәни-ял чараларын популярлаштыру.

Мәдәни-ял итү учреждениеләрендә мәгълүмати, фәнни-теоретик һәм методик тәэмин ителеш.

- «мәдәният " өлкәсендә программалар һәм методикалар комплексын эшләү»;
- балаларда, яшүсмерләрдә һәм яшьләрдә патриотик тәрбия бирү формаларын, методларын һәм чараларын эшләү;
- жирлекнең социаль-икътисади үсешендә тагын да кирәк мәдәният учреждениеләре өчен шартлар тудыру;
- халыкның ижади потенциалын үстерүгә булышлык күрсәтү;

Аксубай муниципаль районы Шәрбәнавыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау ярдәмче программаның паспорты

Ярдәмче программаның	» Аксубай муниципаль районы Шәрбәнавыл жирлегендә терроризм
----------------------	---

исеме	һәм экстремизмны профилактикалау " (алга таба - Ярдәмче программа)
Төп эшләүчеләр	Аксубай муниципаль районы Шәрбәнавыл жирлеге башкарма комитеты
Ярдәмче программаның максаты	Аксубай муниципаль районы Шәрбәнавыл жирлеге территориясендә яшәүче гражданның тормыш-көн күреш шартларын, экстремизм һәм терроризмга каршы тору, аларның чагылышларын кискәтү һәм кискәтү нигезендә аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатләрен яклау дәрәжәсен күтәрү
Ярдәмче программаның бурычлары	Милләтара һәм конфессияара килешүне ныгыту, социаль, этник һәм конфессиональ жирлектә конфликтларны кискәтү һәм булдырмау; Халыкның террорчылык һәм экстремистлык идеологиясе күренешләренә карата түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлтелгән ижтимагый фикер формалаштыру
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2016-2025 еллар.
Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы:	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының Шәрбәнавыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 14 мең сум тәшкит итә, шул исәптән 2016 ел-2 мең сум 2017 ел-2 мең сум 2018 ел -2 мең сум 2019 ел-2 мең сум 2020 ел-1 мең сум 2021 ел -1 мең сум 2022 ел-1 мең сум 2023 ел -1 мең сум 2024 ел -1 мең сум Искәрмә: ярдәмче программаны финанслау күләме фаразланган характерга ия һәм тиешле елга тиешле дәрәжәдәге бюджетларны формалаштыруны, шулай ук чараларны финанслауға район һәм республика бюджетыннан акча бүлеп бирүне исәпкә алып, ел саен корректировкаларга тиеш.

<p>Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижеләре</p>	<p>Ярдәмче программа чараларын тормышка ашыру терроризм һәм экстремистлык күренешләренен барлык фактларына карата түземсезлек формалаштыруны камилләштерә;</p> <p>Аксубай муниципаль районы Шәрбәनावыл жирлеге территориясендә толерантлык, башка мәдәниятләргә карата хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мәгълүмати киңлек булдыру;</p> <p>Яшьләр арасында этникара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту.</p>
<p>Ярдәмче программаның үтәлешен тикшерүдә тотуны оештыру</p>	<p>Аксубай муниципаль районы Шәрбәनावыл жирлеге Советы Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруны контрольдә тоту.</p>

II. Программа чышелешенә юнәлтелгән проблеманың характеристикасы.

Ярдәмче программаны эшләү һәм гамәлгә ашыру өчен нигезне Россия Федерациясе Конституциясе, шәхес, жәмгыять һәм дәүләт иминлеген тәмин итү өлкәсендәге федераль законнар, 2009 елның 5 октябрдәге Россия Федерациясендә терроризмга каршы тору концепциясе, 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясенен дәүләт милли сәясәте стратегиясе, шулай ук милләтара, диниара мөнәсәбәтләрен гармонияләштерүгә һәм яшьләрен патриотик тәрбиялүгә юнәлтелгән башка стратегияләр, концепцияләр, нигезләр тәшкил итә.

Хәзерге вакытта Аксубай районының Шәрбәनावыл жирлегендә өч дини оешма теркәлгән, шул исәптән 3 мөселман оешмасы; 3 православие оешмасы; теркәлмәгән дини оешмалар: 1 мөселман оешмасы.

Ижтимагый-сәяси, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләренен торышы төрле социаль төркем, милләт һәм дин вәкилләре арасында тотрыклылык, дустанә, конструктив хезмәттәшлек һәм хезмәттәшлек белән характерлана. Соңгы елларда эшләп килүче Мөселман мәчетләрендә дин тотучылар саны артты.

Шуның белән бергә, ярдәмче программаны эшләү һәм аны алга таба гамәлгә ашыру зарурлыгы Татарстан Республикасында терроризмга һәм экстремизмга каршы көрәш өлкәсендәге бүгенге вазгыять киеренке булып калу белән бәйле.

Хәзерге вакытта терроризм һәм экстремизмга каршы көрәш практикасы дәүләт хакимияте, жирле үзидарә, ижтимагый хәрәкәт һәм барлык гражданның тырышлыгын берләштерүне таләп итә.

Чараларны үтәү Аксубай муниципаль районының Шәрбәनावыл жирлеге алдында торган ин кискен проблемаларны, террорчылыкка каршы тотрыклылык дәрәжәсен күтәрүнең уңай тенденцияләрен булдыру ягыннан хәл итәргә мөмкинлек бирәчәк, нәтижәдә гомуми куркынычсызлыкны ныгытуга турыдан-туры йогынты ясаычак.

III. Программа чаралары.

«Аксубай муниципаль районы Шәрбәनावыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны кисәтү»

№ п/п	Чаралар исеме	Үтәү срогы	Башкаручы (килешү буенча)
1	Өстәмә чаралар күрү:	2016-2025 еллар	Аксубай муниципаль районы Шәрбәнәвил жирлеге башкарма комитеты, Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының «Мәдәният бүлеге» МКУ, яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге.
2	авыл яшьләрен эш белән тәмин итү, буш вакытларын үткәру һәм һөнәри белем алу мөмкинлекләрен киңәйтү; авыл яшьләренең ижтимагый хәрәкәтен үстерү буенча эш алып барыла.	2016-2025 еллар.	Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, МКУ «Мәдәният бүлеге», МКУ «Мәгариф бүлеге»
3	Яшүсмерләр арасында экстремизмны профилактикалау өлкәсендәге программалар һәм проектларның республика конкурсында катнашу һәм аларны балалар һәм яшьләр оешмалары эшчәнлегендә гамәлгә ашыру.	2016-2025 еллар.	Авил жирлеге башлыгы
4	Жирлек дини берләшмәләрендә дин тотучыларга, диндарларга, терроризмны һәм экстремизмны баяләүгә юнәлдерелгән вәгазьләр һәм жомга намазлары вакытында даими рәвештә мөрәжәгать итүне башлап жиберергә кирәк.	2016-2025 еллар.	Россия МВДның Аксубай районы буенча бүлеге (килешү буенча)
5	Басма һәм электрон массакуләм мәгълүмат чаралары материалларына, укыту-методик әдәбият һәм башка басмаларга экспертиза үткәрүне оештырырга.	2016-2025 еллар.	Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлеге(килешү буенча), Шәрбәнәвил жирлеге башкарма комитеты
6	Потенциаль күркыныч объектларны паспортлаштыру.	2016-2025 еллар.	Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге, мәдәният бүлеге, ОДМС
7	Жәмгыяттә әхлакый сәламәтлекне ныгыту, милләтара һәм динара мөнәсәбәтләр, кешеләр күп була торган объектларның, халыкның тормыш-көнкүрешен тәмин итүче объектларның террорчылыкка каршы якланышы мәсьәләләре буенча	2016-2025 еллар.	Россия МВДның Аксубай районы буенча бүлеге (килешү буенча),

	«түгәрәк өстәлләр» уздыру.		
8	Формаль булмаган берләшмәләргә ачыклау буенча рейдлар.	2016-2025 еллар.	ТР буенча Россия ФМХИ Аксубай районындагы бүлекчәсе(киләшү буенча),
9	Төркәлмәгән дини һәм милли берләшмәләргә ачыклау өчен дини конфессияләргә вәкилләргә һәм милли диаспоралар вәкилләргә белән әңгәмәләр үткәргү	2016-2025 еллар	Аксубай муниципаль районы Шәрбәнавыл жирлегенә башкарма комитеты, Россия МВДның Аксубай районы буенча бүлегенә(киләшү буенча), «ТР буенча 102 ФПС» федераль янгынга каршы хезмәткә (буенча) ярашу)
10	Гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракларда кешеләр күп була торган биналарда гамәлләр буенча уку дәресләргә үткәргүне оештыру	2016-2025 еллар	Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлегенә, дини конфессияләргә вәкилләргә (киләшү буенча), Россия МВДның Аксубай районы буенча бүлегенә(киләшү буенча)
11	Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының коррупциягә каршы сәясәттен тормышка ашыру гамәлләргә турында хисаплар	елында	«Авыл таңнары» газетасы редакциясенә (киләшү буенча), Шәрбәнавыл жирлегенә клубларында стендлар